

تحلیل زاویه دید بر اساس نظریه کانونی شدگی ژرار ژنت در دو نگاره معراج پیامبر اکرم (ص) از خمسه نظامی

علی رضا خواجه احمد عطاری* نرگس خاتون طغان**

چکیده:

یکی از موضوعاتی که در طول دوره های تاریخی مورد توجه نگارگران قرار گرفته معراج حضرت رسول اکرم (ص) بوده است. پژوهش حاضر دو نگاره از خمسه نظامی با موضوع معراج پیامبر اکرم (ص) را براساس نظریه کانونی شدگی ژرار ژنت مورد بررسی قرار داده است. کانونی شدگی یکی از ویژگی های زاویه دید در روایت بوده و بر اساس گفتار، واکنش عاطفی و کنش شخصیت ها شکل می گیرد. سؤال این است که کانونی شدگی در روایت تصویری دو نگاره از معراج پیامبر اکرم (ص) بر اساس روایت شناسی ژرار ژنت چگونه شکل گرفته است؟ هدف از این تحقیق مقایسه دو نگاره در خصوص نحوه کانونی شدگی و قرار گیری فرشتگان در تصویر بوده است و اینکه چه کنشی نسبت به حضور و نزدیکی به پیامبر داشته اند. روش پژوهش توصیفی - تحلیلی و تطبیقی و روش مطالعه کتابخانه ای و همچنین برگرفتن از منابع اینترنتی بوده است. نتایج بدست آمده نشان داده که نگارگران برای ایجاد واکنش در مخاطب با استفاده از کانون شدگی و تمرکز در تصویر هر یک به نحوی تصویر را به نمایش گذاشته است. در این میان زمان و مکان در انتقال موضوع و روایت معراج از اهمیت فراوانی برخوردار بوده و هر یک از نگارگران برای بازنمایی تصویر از تمهیدات فردی استفاده نموده است. همچنین میدان دید، میزان مشارکت در امر روایتگری، میزان دانش و آگاهی نگارگر از وقایع و حتی واژه ها و جمله هایی که برای بیان روایت خود انتخاب می کند در بررسی کانونی سازی تصویر مؤثر است.

کلیدواژه ها: معراج پیامبر اکرم (ص)، نگارگری، ژرار ژنت، روایت، زاویه دید، کانونی شدگی

a.attari@au.ac.ir

n.toghan@yahoo.com

* دانشجویار، دانشکده صنایع دستی، دانشگاه هنر اصفهان (نویسنده مسئول).

** کارشناسی ارشد هنر اسلامی، گروه کتابت و نگارگری، دانشکده صنایع دستی، دانشگاه هنر اصفهان.